

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1250/2023/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Kardos Andrea, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. június 4.
Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): terhelt1 és társai (terhelt1 I. rendű terhelt)

Elsőfok: Zalaegerszegi Járásbíróság, 5.Fk.99/2021/11., ítélet, tárgyalás,
2021. október 14.

Másodfok: Zalaegerszegi Törvényszék, 1.Fkf.290/2021/12., végzés, nyilvános
ülés, 2022. július 12.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt terhelt1 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.Fk.99/2021/11. számú ítéletét és a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Fkf.290/2021/12. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Zalaegerszegi Járásbíróság mint fiatalkorúak bírósága a 2021. október 14. napján kihirdetett 5.Fk.99/2021/11. számú ítéletével terhelte I. rendű terheltet bűnösnek mondtá ki bűnsegédként elkövetett rablás büntetésében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 365. § (1) bekezdés a) pont és (3) bekezdés c) pont], valamint társtettesként elkövetett garázdaság büntetésében [Btk. 339. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont]. Ezért őt – halmazati büntetésül – 5 év börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt legkorábban a kiszabott szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a polgári jogi igényről, a lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az I. rendű terhelt és védője fellebbezése alapján eljáró Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. július 12. napján meghozott 1.Fkf.290/2021/12. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] Az irányadó tényállás a következő.

[4] 2019. május 10. napján a késő esti órákban az I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt arról beszélgettek, hogy egyiküknek sincsen pénze, ezért valahonnan pénzt kellene szerezni. Terhelte I. rendű terhelt felvetette terhelte II. rendű és terhelte III. rendű terhelteknek, hogy van egy ismerőse, aki egy kicsit „bolond”, „alkoholista”, „mindentől fél”, „könnyen befenyíthető”, ezért „le lehetne húzni pénzzel”.

[5] Terhelte I. rendű terhelt korábbi ismerte sértettét, mert 2018 májusától néhány hónapig egy munkahelyen dolgoztak. A munkahelyi kapcsolat miatt az I. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a sértett félénk, visszahúzódó természetű, egyedül él egy hegyi hajlékban, melynek az I. rendű terhelt a pontos címét is ismerte, mert reggelente céges autóval együtt utaztak munkába. Az I. rendű terhelt a közös munkavégzés miatt tudta azt is, hogy a sértett a hónap 10. napján kapja meg a fizetését.

[6] A terheltek megbeszélték, hogy azzal keresik meg a sértettet, hogy szexuális szolgáltatásra rendelt egy lányt – a III. rendű terhelte – a rosszlányok.hu internetes oldalról, és fizesse ki a rendeltet. A terheltek megbeszélése kiterjedt arra is, hogy a sértettel szemben határozottan, erőszakosan lépnek fel, szükség esetén bántalmazással, megveréssel fenyegetik, hogy megijedjen és eleget tegyen követelésüknek, pénzt adjon nekik.

[7] A terheltek 23:15 óra tájban az I. rendű terhelt által vezetett rendszámú frsz-ú Suzuki személygépkocsival a sértett című szám alatt található házhoz mentek. A II. rendű és III. rendű terheltek a házhoz mentek, míg terhelte I. rendű terhelt az autónál maradt, hogy a sértett ne ismerje fel.

[8] A kopogtatásra ajtót nyitó sértettétől a II. rendű terhelt megkérdezte, hogy ő „rendelt-e nőt”, terhelte III. rendű terhelt pedig közölte, hogy egy héttel korábban beszéltek egymással, akkor rendelte meg őt a rosszlányok.hu oldalról. A sértett tiltakozott, közölte, hogy ő nem rendelt lányt, mire II. rendű terhelt közölte, hogy ő a lány „stricije”, és ha nem fizeti ki őket, akkor annak következményei lesznek, mert „már az is pénzbe került, hogy ide jöttek”. A fenyegetésbe bekapcsolódott a III. rendű terhelt is, azzal fenyegetve a sértettet, hogy „fizessen, mert úgy megvereti, hogy maga alá szarik”. A II. rendű terhelt a szobába belépve pénzt keresve emelgetni kezdte az ágyneműket, pénzt követelt, közben mind a II. rendű, mind a III. rendű terheltek – utóbbi a bejárati ajtóban állva – agresszív hangnemben, kiabálva továbbra is bántalmazással fenyegették a sértettet, azzal, hogy „agyon lesz ütve”, „nagyon meg lesz verve, úgy, hogy behugyozik és beszarik”, a III. rendű terhelt azt is hangoztatta, hogy ő nem egy „olcsó kurva, 40.000 forintba kerül”.

[9] A II-III. rendű terhelt agresszív fellépése és fenyegetései hatására a sértett magához vette a pénztárcaként használt telefontokját, megmutatta, hogy 4.000 forint van nála, nincs

több pénze otthon. A II. rendű terhelt kikapta a kezéből a tárcát, kivette belőle a 4.000 forintot. A terheltek kevesellték a pénzt, továbbra is megveréssel fenyegették a sértettet, ezért sértett1 sértett elmondta, hogy a bankkártyáján van még 19.000 forint, mire a II. rendű terhelt felszólította, hogy szálljon be az autóba, mert elmennek és leveszik a pénzt a sértett számlájáról.

[10] A megfélemlített sértett az esetleges bántalmazástól tartva engedelmeskedett a felszólításnak, beszállt az autóba. Ezt követően az I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt és a sértett autóval a cím2 szám alatt található M7 Takarékbankautomatához mentek, az autót továbbra is az I. rendű terhelt vezette, mellette a II. rendű terhelt, míg a hátsó ülésen a sértett mellett terhelt3 III. rendű terhelt foglalt helyet. A II. rendű terhelt felszólította a sértettet, hogy menet közben „hajtsa le a fejét, ne nézzon fel”, a sértett eleget tett a felszólításnak.

[11] Az automatához érve a II. rendű és III. rendű terhelt az automatához kísérték a sértettet, aki kétszer elrontotta a PIN kódot, mire a III. rendű terhelt felszólította, hogy „normális legyen, mert nyakán baszatja!”. A sértett 23 óra 31 perckor 19.000 Forint-ot vett le a számlájáról, melyet azonnal átadott a II. rendű terheltnak.

[12] Ezt követően a terheltek a sértettet visszavitték a házához, útközben a II. rendű terhelt elkérte és kidobta az autóból a sértett aznap 19.999 Forint-ért vásárolt Dodge X11 típusú mobiltelefonját, azért, hogy a sértett a későbbiekben ne tudjon segítséget kérni. Az autóból kiszállva a sértettet a II. rendű és III. rendű terheltek felszólították, hogy „hajtsa le a fejét és ne nézzon hátra”, a sértett engedelmeskedett a felszólításnak, a terheltek pedig elhajtottak a helyszínről.

[13] A mobiltelefont 2019. május 11. napján hajnalban a helység1 és helység2 közötti útszakaszon egy arra közlekedő autós törött állapotban megtalálta, azt a nyomozó hatóság még aznap lefoglalta, majd a sértettnek kiadta.

[14] A levett pénzből az I. rendű terhelt 10.000 forintot kapott, a többi pénzt a II-III. rendű terhelt közösen elköltötték. A cselekménnyel okozott kár nem térült meg.

[15] Az I. rendű terhelt a sértetthez egyáltalán nem szólt, sőt magát eltakarta, fejére kapucnit húzott és az autóban sem beszélt nem csak a sértettel, de lényegében másokkal sem azon időtartam alatt, amíg a gépkocsiban sértett1 helyet foglalt; ezáltal olyan magatartást igyekezett tanúsítani, amely alapján a lehető legkisebb az esélye annak, hogy őt a sértett felismerje, személyét beazonosítsa.

[16] Az I. rendű terhelt jelen volt akkor is, amikor a II. rendű terhelt a fenyegetés hatása alatt álló sértettől a telefonját elvette, azt a gépkocsiból kihajította. Mindebből következően a bíróság meggyőződése szerint az I. rendű terhelt tudatában volt annak, hogy a II. rendű és III. r. terheltek milyen cselekményt hajtanak végre és ennek ismeretében nyújtott számukra segítséget {elsőfokú ítélet [22]-[33] bekezdés, valamint [71]-[72] bekezdés}.

[17] **II. 1.** A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § a) pontjára, 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára és b) pont ba) alpontjára hivatkozással.

[18] Indokai szerint az alapügyben eljáró bíróságok tévesen minősítették az I. rendű terhelt II. tényállási pontban leírt cselekményét, mivel magatartása nem merítette ki a rablás törvényi tényállási elemeit, az I. rendű terhelt cselekménye ehelyett a Btk. 367. § (1) bekezdésébe ütköző bűnsegédként elkövetett zsarolás büntetnének megállapítására alkalmas.

[19] Nem vitatta, hogy a jogtalan haszonszerzés valóban megállapítható, és a komoly félelem keltésére alkalmasság is fennállt, de nem valósult meg a sértett felé a rablás megállapítását lehetővé tevő közvetlen fenyegetés. Hangsúlyozta, hogy ez utóbbira vonatkozó

megállapítást a tényállás sem tartalmaz, abban mindössze az szerepel, hogy a II. és a III. rendű terhelt megfélemlítette a sértettet, aki az elsőfokú ítélet [28] bekezdése szerint „az esetleges bántalmazástól tartva engedelmeskedett a felszólításnak, beszállt az autóba...”. A tényállásból hiányzik, hogy a sértettre a fenyegetés milyen hatást gyakorolt, az alkalmas volt-e a közvetlen félelem keltésére, ennek hiányában pedig az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény törvényi tényállási elemei nem állnak fenn maradéktalanul.

[20] Kiemelte, hogy a sértett nem a rablást megalapozó vis absoluta hatására cselekedett, hiszen őt egyik terhelt sem bántalmazta, erre irányuló mozdulatról ő maga sem számolt be, és ezt a „bántalmazástól tartva” kifejezés sem támasztja alá.

[21] Hangsúlyozta, hogy a sértett fenyegetésénél az I. rendű terhelt nem is volt jelen, a társai tényleges magatartásáról nem tudott, tudata nem fogta át a rabláshoz szükséges erőszakot. Ezt támasztja alá az irányadó tényállás is, amely szerint a terheltek az előzetes megbeszéléskor is az ijedtség keltésére helyezték a hangsúlyt. A komoly félelem és ijedtség meg is valósult, ez azonban csekélyebb mértékű, mint a rablás megállapításához szükséges erőszak, ezért az I. rendű terheltet zsarolásért terheli büntetőjogi felelősség.

[22] Érvelése szerint az alapügyben eljáró bíróságok a törvénysértő minősítés miatt eltúlzottan súlyos, törvénysértő büntetést szabtak ki. Megjegyezte, hogy a kötelező középértékre, továbbá a feltárt súlyosító és enyhítő körülményekre, ez utóbbiak relatív túlsúlyára figyelemmel a jelenleginél jelentősen rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabása indokolt, mely az I. rendű terhelt által eddig letöltött szabadságvesztéssel gyakorlatilag kitöltöttek lehetne tekinthető.

[23] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében – elsődlegesen nyilvános ülésen, másodlagosan tanácsülésen – változtassa meg, a II. tényállási pontban leírt cselekményét minősítse I rendbeli bűnsegédként elkövetett zsarolás büntetnének [Btk. 367. § (1) bekezdés] és szabjon ki vele szemben jóval enyhébb büntetést. Indítványt tett a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítására és soron kívüli eljárásra is, mivel az I. rendű terhelt a szabadságvesztés büntetés letöltését megkezdte.

[24] 2. A Legfőbb Ügyészség Fk.Bf.1375/2023. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének indítványát részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[25] Rámutatott arra, hogy miután a védő indítványa az I. rendű terhelt bűnösségét a II. tényállási pont tekintetében sem vitatja, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont szerinti ok nem, csak a 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti ok szolgálhat a felülvizsgálat alapjául.

[26] Álláspontja szerint a tényállás egyértelműen rögzíti, hogy az I. rendű terhelt tudott arról, hogy társai milyen cselekményt hajtanak végre, az elkövetés módjában előzetesen, közös elhatározással megállapodtak és azt konspiratívan hajtották végre. Mindezek alapján megítélése szerint a védő részben eltérő ténybeli alapon kifogásolta a minősítést, amely a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

[27] Kifejtette, hogy a rablás törvényi tényállásában meghatározott kvalifikált fenyegetésnek az élet vagy testi épség ellen irányulónak és közvetlennek kell lennie. A fenyegetés – akárcsak az erőszak – e cselekménynél lenyűgöző, akaratot megtörő, amely alkalmas arra, hogy a megtámadottat a dolog elvételének tűrésére vagy átadására készítse; a közvetlenség pedig azt jelenti, hogy a megfenyegetettnek a kilátásba helyezett hátrány azonnali bekövetkezésével kell számolnia. Ehhez képest a zsarolás törvényi tényállásában meghatározott fenyegetés az akaratot csupán hajlítja, továbbá nem közvetlen, így később bekövetkező hátrány kilátásba helyezését is magában foglalhatja.

[28] Rámutatott arra is, hogy a fenyegetés lenyűgöző erejének megítéléséhez a sértett szemszögéből kell vizsgálni az elkövetés körülményeit, az elkövető részéről pedig elegendő

az, ha a fenyegető magatartás kifejtésekor a sértett helyzetét és a fenyegetést esetleg befolyásoló egyéb körülményeit, állapotát ismeri.

[29] Az irányadó tényállás alapján vitathatatlannak tartotta, hogy a II. és III. rendű terhelt – társtettesként – rablást követett el, hiszen a fenyegetés hatására a sértett megtört, otthon lévő készpénzét megmutatta, azt a II. rendű terhelt tőle azonnal elvette, a sértett továbbá a terheltektől való félelmében árulta el, hogy bankszámláján még van pénz. Ezt a félelmet és rémületet támasztja alá az is, hogy ellenállás nélkül szállt be a terheltek autójába, ahol az I. rendű terhelt várt rájuk. A terheltek a továbbiakban együtt folytatták tevékenységüket, amely a sértett folyamatos félelemben tartásával járt. Álláspontja szerint kétségtelen, hogy az I. és II. rendű terheltek szándéka mindvégig azonnali dologelvételre irányult, az ennek érdekében kifejtett cselekményük testi épség elleni irányultsága és közvetlensége vitathatatlan.

[30] Alapatlannak tartotta azt a védői álláspontot, amely szerint az I. rendű terhelt nem rablási szándékkal járt el. Az irányadó tényállásból kiemelte, hogy az I. rendű terhelt vetette fel a sértett személyét, akiről tudta, hogy fizikailag és mentálisan is gyengébb, a terheltek pedig mindhárman kifejezetten megállapodtak, hogy vele szemben erőszakosan lépnek fel, pénze megszerzése érdekében veréssel fogják fenyegetni, mely testi épség elleni közvetlen fenyegetést jelent.

[31] Bár az I. rendű terhelt a sértett lakásában a pénzelvételkor nem volt jelen, a tényállásban írt magatartása a társait támogató jelenlét volt. A tényállás alapján – figyelemmel a BH 2021.246. számon közzétett eseti döntés [17]-[18] bekezdéseiben kifejtettekre – az I. rendű terhelt részéről közreműködésének korlátozására nem került sor: társait a helyszínre, majd később őket a sértettel együtt a bankautomatához szállította, ennek során fizikai és pszichikai bűnsegélyt valósított meg. Megítélése szerint egyértelműen a cselekmény konspiratív, a lebukás elkerülését célzó módon történő végrehajtására utal, hogy az I. rendű terhelt igyekezett személyét a sértett előtt elfedni, valójában ez volt az oka annak, hogy magatartása a bűnsegédi bűnrészesség keretei között maradt.

[32] Mindezek alapján a bűncselekmény minősítését helytállónak, a kiszabott büntetést törvényesnek tartotta és arra tett indítványt, hogy Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot terheltl I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[33] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványát – azt részben megismételve – fenntartotta, új tartalmi elemmel nem bővítette. A rablás megállapításához szükséges erőszakkal kapcsolatban kifejtett ügyészi álláspontot tévesnek tartotta, amely álláspontja szerint nem tudta érdemben cáfolni a védelmi érvelést.

[34] **III.** Az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben nem alapos.

[35] 1. A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, mely a Be. 648. §-a alapján a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen terjeszthető elő. Az eljárási törvény a Be. 649. §-ában tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.

[36] A Be. 659. § (5) bekezdése értelmében a Kúria a megtámadott határozatokat csak a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. E rendelkezés alóli kivételként a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[37] A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a Be. 660. § (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el [Be. 660. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati indítványról

akkor határoz nyilvános ülésen, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés a) és b) pont].

[38] Jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány nem irányult a terhelt terhére, a tanács elnöke pedig – a védői indítvány mérlegelése után – nyilvános ülés kitűzését nem tartotta szükségesnek.

[39] 2. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. E felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítélet tényállásában leírt magatartás nem meríti ki egyetlen bűncselekmény törvényi tényállási elemeit sem, avagy a bíróság a tényállásban rögzített büntethetőséget kizáró, vagy büntethetőséget megszüntető ok ellenére mégis megállapította a terhelt bűnösségét.

[40] A Be. 649. § b) pont ba) alpontja a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt akkor teszi lehetővé a felülvizsgálatot, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést. Az ilyen indítvány a bűnösség megállapítását nem, csupán a kiszabott büntetés nemét és/vagy mértékét kifogásolja, a cselekmény téves minősítésére vagy a Btk. büntetés kiszabására vonatkozó más, kötelező és mérlegelést nem tűrő szabályának megsértésére hivatkozással.

[41] Az I. rendű terhelt védője mindkét felülvizsgálati okot megjelölte, azonban érvelése a Be. 649. § b) pont első fordulat ba) alpontjában foglalt oknak feleltethető meg. Megállapítható továbbá az is, hogy az indítvány előterjesztésére kizárólag a jogerős ítélet II. tényállási pontjában leírt bűncselekmény miatt került sor, így a felülvizsgálatra is kizárólag erre terjedt ki.

[42] A felülvizsgálat az ügydöntő határozat jogi és nem ténybeli hibáinak az orvoslására szolgál, ezért mindkét hivatkozott felülvizsgálati ok tekintetében irányadó, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]; továbbá a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[43] Az irányadó tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő (BH 2015.216.I.). Éppen ezért a tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyeket az ítélet megállapított, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán a bíróság esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzítette, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III.).

[44] Ennek alapján a Kúria az indokolás [71] és a [72] bekezdés utolsó két mondatában foglalt ténymegállapításokat is a tényállás részének tekintette. Az elsőfokú ítélet [86] bekezdése – a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakkal szemben – nem ténymegállapítást, hanem a Be. 564. § (4) bekezdése szerinti indokolás körében a bizonyítékok értékelését tartalmazza.

[45] A felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tények állításával a bűnösség megállapításának vitatására, a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható (BH 2004.102.).

[46] A tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is) (BH 1994. 171.).

[47] Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások tehát nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). Amennyiben az irányadó tényállás egyidejűleg az elkövető cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket is tartalmazza, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya (BH 2011.3., BH 2021.157).

[48] Ennek alapján az indítványnak azon hivatkozása, miszerint az I. rendű terhelt nem tudott arról, hogy a II. rendű és III. rendű terhelt milyen cselekményt hajtott végre a sértett ingatlanában, ellentétben az irányadó tényállással az I. rendű terhelt tudattartamára vonatkozó megállapításaival, az indítvány ezen része felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, az ugyanis törvényben kizárt.

[49] 3. Mindezek alapján a Kúriának a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás alapján kellett állást foglalnia abban, hogy az I. rendű terhelt által elkövetett bűncselekmény minősítése törvényes-e.

[50] Az I. rendű terhelt védőjének érvelése szerint az I. rendű terhelt által megvalósított cselekmény helyes minősítése a Btk. 367. § (1) bekezdése szerinti zsarolás büntette, mivel a jogtalan haszonszerzési célzat és a komoly félelem keltésére való alkalmasság megállapítható, azonban nem valósult meg közvetlen fenyegetés, illetve erőszak.

[51] 3.1. A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerint rablást valósít meg, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

[52] A rablási erőszak olyan személy ellen irányuló lenyűgöző, az akaratot megtörő fizikai ráhatás, amely alkalmas arra, hogy leküzdje a megtámadott személy ellenállását. Az ilyen fokú erőszak nem teszi lehetővé, hogy a megtámadott az ellenállás és az engedelmesség között választhasson. Arra kényszerül, hogy a dolog elvételét tűrje (EBH 2019.B.19.).

[53] A rablási erőszak tehát lenyűgöző erejű, amely a sértett akaratának megtörésére irányul és erre alkalmas is. A sértett ellenállásának megtörésére alkalmas erőszak megállapíthatóságát mindenkor a terhelt és a sértett viszonylatában, az elkövetés konkrét körülményeinek figyelembevételével kell vizsgálni. Nincs tehát abszolút értelemben vett erőszak, ugyanis az erőszak mindig relatív (EBH 2013.B.19., BH 2015.149.). Így vizsgálni kell a sértett pszichikai, fizikai adottságait és egyéb körülményeit, és ezeket össze kell vetni az elkövető(k) adottságaival és az elkövetés körülményeivel.

[54] Ebből következően az erőszak csekélyebb foka is elegendő lehet a rablás megállapításához, ha az adott körülmények között a sértettre lenyűgöző hatást gyakorolt (EBH 2007.1591.).

[55] A fenyegetés a Btk. 459. § 7. pontja szerint – eltérő rendelkezés hiányában – súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettnél komoly félelmet keltsen.

[56] A rablás büntette esetén a törvény az élet, testi épség ellen irányuló és közvetlen fenyegetés megvalósulását kívánja meg. A fenyegetés lenyűgöző erejének megállapításakor minden esetben ugyancsak vizsgálni kell az ügy konkrét körülményeit, a terhelt és a sértett viszonylatában a fenyegető tartalmát, annak a sértettre gyakorolt hatását, a megfenyegetett személy fizikai, pszichikai adottságait, életkorát, valamint az elkövetés külső tényezőit is.

[57] A Btk. 367. § (1) bekezdése alapján zsarolást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz.

[58] A zsarolás elkövetési magatartása tehát nem az elvétel, hanem zsarolás esetén az elkövető a sértettet arra kényszeríti, hogy az általa megkívánt magatartást tanúsítsa.

[59] A zsarolási erőszak, illetve fenyegetés az elkövetési tevékenység eszközeként szolgál. Szemben a rablási erőszak akaratbénító fokával, a zsarolás esetében annak nem kell feltétlenül elérnie ezt a mértéket, nem jelent lenyűgöző fizikai ráhatást. A zsarolás olyan erőszakkal, illetve fenyegetéssel is elkövethető, mely csupán hajlítja a sértett akaratát, és cselekvési szabadságát csak kisebb-nagyobb mértékben befolyásolja. Ezzel mintegy lehetőséget nyújt számára, hogy az erőszak vagy fenyegetés erejét, komolyságát összevesse az őt fenyegető hátránnyal, amely lehet vagyoni jellegű, de érinthet akár egzisztenciát, becsületet, családi együttélést is (BH 2001.356.).

[60] A zsarolás alapesetét megvalósító fenyegetésnek – szemben a rablással – nem kell az élet, vagy testi épség ellen irányulnia, és nem közvetlen, ekként a később bekövetkező hátrány kilátásba helyezését is magában foglalhatja (EBH 2007.1591.).

[61] A törvény a megfenyegetettben komoly félelem keltésére való alkalmasságot kívánja meg, amiből következik, hogy e bűncselekmény esetén is a fentebb részletezett szempontok alapján történik annak vizsgálata, hogy a zsarolás megállapításához megkívánt mérvű fenyegetés valóban megvalósult-e. Az elkövető szemszögéből ugyanakkor elegendő annak felismerése, hogy a fenyegetése a sértettben ilyen hatás kiváltására alkalmas (BH 2020.170. II.).

[62] Összegezve tehát a rablás és a zsarolás bűncselekményének elhatárolásakor egyrészt annak van jelentősége, hogy a zsarolás alapesete esetén a fenyegetés nem közvetlen, és nem kell élet vagy testi épség ellen irányulnia (és jellemzően akaratot hajlító jellegű); másrészt zsarolási erőszak, illetve a fenyegetés célja, hogy a sértett valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, ezzel szemben a rablásnál az elkövető szándéka a dolog elvételére irányul (BH 2002.224., BH 2006.182., Kúria Bfv.I.698/2022/11.). A dolog azonnali átadására erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel történő kényszerítés rablásnak minősül (BH 1991.339., BH 1993.284., BH 2011.93., BH 2021.250.).

[63] Jelen ügyben ez utóbbiról van szó.

[64] 3.2. A jogerős ítéletben megállapított irányadó tényállás a [21] és [23] bekezdésben rögzíti, hogy terhelt1 I. rendű terhelt2 II. rendű és terhelt3 III. rendű terhelttel együtt határozták el a bűncselekmény elkövetését; a sértett személyében, az időpontban – mely a sértett munkabérének kifizetése napja volt – közösen állapodtak meg. Emellett megegyeztek a végrehajtás részleteiben is, mely kiterjedt arra, hogy a sértettől milyen ürüggyel fognak pénzt követelni, valamint arra is, hogy erőszakosan fognak fellépni, szükség esetén megveréssel, bántalmazással is megfenyegetik a sértettet.

[65] A tényállásból kiolvasható az is, hogy a terhelték közül kizárólag az I. rendű terhelt ismerte az egyedül élő, félreeső helyen lakó sértettet, akiről a személyes jellemzői miatt – „mindentől fél”, „könnyen befenyíthető” – úgy vélte, hogy tőle az elhatározott módon, a testi épsége ellen irányuló fenyegetéssel a pénz megszerezhető.

[66] Az irányadó tényállás a II. rendű és III. rendű terhelt tettesi cselekményére vonatkozóan az alábbiakat rögzíti:

- a II. rendű és a III. rendű terhelték pénzszerzés céljából, a sértett által megrendelt szexuális szolgáltatásra vonatkozó valótlan követeléssel jelentek meg a sértett házában;
- a sértettet felszólították, hogy „fizessen, mert úgy megveretik, hogy maga alá szarik”, majd agresszív hangnemben „agyon lesz ütve”, „nagyon meg lesz verve úgy, hogy behugyozik, beszarik” szavakkal fenyegették őt, közben a II. rendű terhelt a házban pénz után kutatott;
- a sértett a terhelték agresszív fellépése és fenyegetései hatására megmutatta, hogy otthon csak 4.000 forint van nála, majd amikor a terhelték kevesellték az elvett pénzt, és továbbra is

megveréssel fenyegették, a sértett elmondta nekik, hogy a bankkártyáján van még 19.000 forint;

– ezután a II. rendű terhelt felszólította a sértettet, hogy szálljon be az autóba, mert elmennek és leveszik a pénzt a számlájáról;

– a sértett ellenállás nélkül szállt be a terheltek gépkocsijába, akik – immáron az I. rendű terhelttel kiegészülve – együtt szállították el az M7 Takarékszövetkezet bankautomatájához,

– miután a sértett a bankautomatánál két alkalommal elrontotta a PIN kódot, a III. rendű terhelt ismét megveréssel fenyegette meg a sértettet, hogy „normális legyen, mert nyakon baszatja”;

– a sértett a sikeres pénzlevétel után a 19.000 forintot azonnal átadta a II. rendű terheltnek;

– a terheltek visszavitték a sértettet a házához, útközben a II. rendű terhelt elkérte a sértett mobiltelefonját, majd kidobta az ablakon azért, hogy később se tudjon segítséget kérni.

[67] E tények alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a sértett kiszolgáltatott helyzetben volt a II. rendű és III. rendű terhelttel szemben, akik mindketten a testi épsége elleni, közvetlen fenyegetést alkalmaztak, melynek célja az azonnali pénzlevétel volt.

[68] A védői állásponttal ellentétben a fenyegetés sértettre gyakorolt akaratot megtörő jellege kitűnik a tényállásból, hiszen a sértett a cselekmény során ellenállást egyáltalán nem tanúsított, megmutatta, hogy hol van a készpénze, majd amikor a terhelteknek csak csekély összeget tudott átadni, maga vetette fel, hogy a bankszámláján is van még pénz. Nem kétséges tehát, hogy a II. rendű és III. rendű terheltek magatartása a rablás tényállási elemeit kimerítette.

[69] A felülvizsgálati indítványnak az erőszak mértékére vonatkozó érvelésére tekintettel szükséges rögzíteni azt is, hogy az irányadó tényállás fizikai ráhatás, támadás megvalósulására vonatkozó tényeket nem rögzít, éppen ezért a testi épség elleni közvetlen fenyegetésen túlmenően az erőszak elkövetési magatartásának megállapítására a jogerős ítélet jogi minősítésében – helyesen – nem is került sor.

[70] 3.3. A tettesek cselekményéhez az I. rendű terhelt részesként kapcsolódott.

[71] A Btk. 12. §-a alapján elkövető a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (tettesek), valamint a felbújtó és a bűnsegéd (részesek). A tettesek a különös részi törvényi tényállás keretei közé illő, a részesek a törvényi tényálláson kívüli magatartást fejtenek ki.

[72] Bűnrészes a bűncselekménynek olyan elkövetője, aki a törvényi tényállás megvalósításában közvetlenül nem vesz részt, ám a tétlessel szándékegységben jár el, és a törvényi tényállás megvalósítása nélkül is oksági kapcsolatba hozható a cselekvősége a legalább kísérleti szakba eljutott tettesi cselekménnyel, annak befejezettsége előtt [3/2011. (X. 14.) Büntető jogegységi határozat].

[73] A részes cselekménye tehát a törvényi tényálláson kívüli magatartás, mely a tettesi (társtettesi) alapcselekményhez kapcsolódik. A bűnsegéd felelősségének megállapítása törvényes, ha a jogerős ítéleti tényállás tartalmazza a terhelti alapcselekmény törvényi tényállási elemeinek, illetve a terhelt ehhez kapcsolódó bűnsegédi felelősségének megállapítását megalapozó tényeket (BH 2021.96.I.).

[74] A Btk. 14. § (2) bekezdése alapján bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt.

[75] A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes (BH 2021.246.I.).

[76] A részes tudata átfogja azt, hogy a tettes szándéka milyen bűncselekmény elkövetésére irányul és a bűnsegéd a tettes ezen szándékos bűncselekményének elkövetéséhez nyújt szándékosan segítséget. (2019.155.II.).

[77] A bűnsegéd magatartása a segítségnyújtás, amely állhat akár tevőleges magatartásban, akár mulasztásban. A bűnsegély fizikai és pszichikai is lehet. A fizikai bűnsegéd a tettesi cselekmény külső feltételeit segíti, pl. eszközt biztosít vagy a végrehajtás fizikai feltételeit biztosítja. A pszichikai bűnsegéd a cselekmény megvalósítását már elhatározó tettes szándékát – azt felismerve akár az elkövetés előtt, akár a végrehajtás során – számára felismerhető módon támogatva tovább erősíti. A bűnsegéd támogató magatartását akár kifejezett nyilatkozattal, akár támogató jelenlétével a tettes tényállásszerű magatartásának kifejtésekor vagy azt megelőzve tanúsítja.

[78] A részesi szándék tehát nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti. Ebből az is következik, hogy a részesnek a becsatlakozása, illetve a cselekmény végrehajtása idején van lehetősége behatárolni, akár megváltoztatni szándéktartalmát önmaga és a tettes felé. Ha azonban ezt nem teszi, tehát a véghezvitel terjedelmét nem korlátozza, a végrehajtástól való visszalépését a külvilág számára észlelhetően, felismerhetően nem jelzi, akkor számolnia kell azzal, hogy folyamatos jelenléte a végrehajtást változatlan erősíti. A kifejtettek – ekként a tudatra vont következtetés – alapja ténybeli. A belső történés, amely a külvilág, és így a társai előtt rejtve marad, nem lehet jogi következtetés tárgya {BH 2021.246. [18] bekezdés}.

[79] A részes tehát korlátozhatja a bűncselekményben közreműködésének hatókörét, a végrehajtás során elhatárolhatja magát a cselekménytől (Kúria Bfv.I.397/2021/16.).

[80] Az elkövetési mód előre látható vagylagossága iránti közöny szabad mandátumot ad a „végrehajtóként” cselekvő számára, ami az elkövetésben felbujtással és/vagy bűnsegéllyel közreműködő felelősségét a „végrehajtó” cselekvőségéhez rendeli, ha a felbujtó és/vagy a bűnsegéd a közreműködésének – noha tehetné – maga nem állít korlátot. Tehát nem köti meg az elkövetőt, a tettet mindenekelőtt az elkövetés helyének, idejének és módjának a megválasztásában (BH 2013.237).

[81] A Kúria azt állapította meg, hogy a jelen ügyben irányadó tényállás rögzíti azokat a tényeket, amelyekből az I. rendű terhelt részesi – pszichikai és fizikai bűnsegédi – magatartásának a tettesi alapcselekményhez kötődő szándékegységére következtetés vonható.

[82] Jelen esetben az I. rendű terhelt szerepe a már ismertetett „tippadáson” túlmenően – nyilvánvalóan abból az okból, hogy őt a sértett felismerte volna – a II. rendű és III. rendű terhelt helyszínre vitele, a közelben való várakozás mint támogató jelenlét, majd a cselekmény végrehajtása közbeni és azt követő szállítás volt.

[83] Tény, hogy az I. rendű terhelt a sértett házába nem ment be, így az elvételnél nem volt jelen és a tettesek konkrét véghezviteli magatartását nem kísérte figyelemmel, azonban az előzetes megbeszélés miatt kétségtelenül tisztában volt azzal, hogy a pénz megszerzésére szükség esetén úgy fog sor kerülni, hogy a sértettet bántalmazással és megveréssel fenyegetik, aki a követelésnek – az I. rendű terhelt által ismert személyiségjegyei miatt – ijedtében eleget fog tenni. Ezen túlmenően az I. rendű terhelt a sértett bankautomatához történő szállítása során a gépkocsiban maga is közvetlenül észlelte azt a fenyegetett helyzetet, melyet a sértett a bűncselekmény során átélt. Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt közreműködésének korlátozásra ekkor sem került sor. Helytállóan mutatott rá a Legfőbb Ügyészség arra is, hogy a teljes cselekménysort jellemezte a lelepleződés és a felelősségre vonás elkerülésének célzata is, hiszen a sértettnek az I. rendű terhelt által vezetett gépkocsiban lehajtott fejjel kellett utaznia, és ennek érdekében került sor a telefonja elvételére is.

[84] A Kúria egyetértett az eljárt bíróságok álláspontjával a rablás csoportos elkövetését illetően is, mivel a Btk. 459. § 3. pontjában meghatározott feltételek teljesülnek és az elkövetés a 2/2000. Büntető jogegységi határozatban meghatározott szempontoknak is megfelel. Abban pedig következetes az ítélkezési gyakorlat, hogy a rablás csoportosan elkövetettként minősítése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az elkövetők tettesek vagy részesek (BH 1981.270).

[85] Mindezek alapján az eljárt bíróságok törvényesen minősítették az I. rendű terhelt cselekményét a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett rablás bűntettének.

[86] 4. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára figyelemmel a törvénysértő minősítés, vagy más anyagi jogsértés hiányában a törvényes keretek között kiszabott büntetés, illetve alkalmazott intézkedés önmagában nem képezheti felülvizsgálat tárgyát.

[87] A kiszabott büntetés ugyanis csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és eshet felülvizsgálat alá, ha – a minősítésen túl – a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűró rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2019.158.II., BH 2016.264.II., BH 2012.239., EBH 2011.2387.II.). Ilyen törvénysértésre az I. rendű terhelt védője nem hivatkozott.

[88] Nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az sem, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során a Btk. 80. § (1) bekezdésének előírásait vagy a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény iránymutatásait miként vette figyelembe (BH 2005.337.III.).

[89] 5. A Kúria hivatalból elvégzett vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] során felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] nem észlelt.

[90] **IV.** A kifejtettekre tekintettel a Kúria a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[91] A Kúria – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdése és a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés alapján – öttagú tanácsban járt el.

[92] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[93] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdésének első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 4.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró